

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/211632,Cykl-audycji-Przystanek-Historia-Zbrodnia-Wolynska-pamiec-zywa-Rozmowa-z-Karolem.html>
03.03.2026, 16:52

[Następny](#)

[Powrót](#)

Cykl audycji „Przystanek Historia” - Zbrodnia Wołyńska - pamięć żywa. Rozmowa z Karolem Polejowskim

Zapraszamy do posłuchania audycji Przystanek Historia, w których historycy i eksperci Instytutu Pamięci Narodowej rozmawiają o najnowszej historii Polski i świata, o miejscach pamięci i upamiętnieniach, a także odnoszą się do bieżących wydarzeń i rocznic historycznych. Audycje zostały przygotowane przez Wydział Realizacji Projektów Medialnych Biura Rzecznika Prasowego IPN i opublikowane w portalu

Przystanekhistoria.pl.

23.12.2024

„Przystanek Historia”, odcinek 1

Magazyn poświęcony jest w całości rocznicy wprowadzenia stanu wojennego. Osią audycji są rozmowy z Janem Rumanem, redaktorem naczelnym Biuletynu IPN (refleksje i wspomnienia o stanie wojennym) i dr. Grzegorzem Majchrzakiem, historykiem z Biura Badań Historycznych IPN (o książce „Stan wojenny - historia znana, mniej znana i nieznana”).

Całości dopełniają zapowiedzi najważniejszych wydarzeń organizowanych przez IPN w tym m.in.: światło wolności, wystawa „Solidarni z Polakami”, masakra w kopalni „Wujek”, promocja albumu o ks. Jerzym Popiełuszce i udział słuchaczy Instytutu Trzeciego Wieku w obchodach stanu wojennego.

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych - Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 2

27 grudnia przypada rocznica wybuchu zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego. Z tej okazji spotykamy się z dr. Adamem Pleskaczyńskim, dyrektorem Biura Edukacji Narodowej IPN. Powstanie Wielkopolskie to wciąż najmniej znane z polskich powstań.

Nie ma tu jednej zwycięskiej bitwy, nie ma też jednego bohatera, jest za to ogrom zdobyczy terytorialnych, sprzętu wojskowego. A nade wszystko Wielkopolanie pod dowództwem gen. Józefa Dowbor-Muśnickiego stworzyli jedną z najlepszych formacji Wojska Polskiego, która odegrała istotną rolę w późniejszych walkach w obronie niepodległości Polski podczas wojny z bolszewikami.

Kolejnym gościem jest dr Ewa Kowalska z Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN, która opowie

o „Bazie nieupamiętnionych miejsc pochówku obywateli polskich zmarłych i zamordowanych w Rosji sowieckiej”. Niestety to katalog wciąż otwarty. Nadal brakuje dostępu do rosyjskich archiwów, podobnie dzieje się z archiwami w wielu państwach powstałych po upadku sowieckiego imperium. Co gorsza, wiele upamiętnień na terenie Rosji zostało w ostatnim czasie zniszczonych.

Koniec roku to także pora podsumowań i planów na przyszły rok. W tym kontekście porozmawiamy m.in. o upamiętnieniach, pracach poszukiwawczo - identyfikacyjnych i programie straty.pl. Będzie także zaproszenie na uroczystości rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego w Poznaniu.

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

Posłuchaj

„Przystanek Historia”, odcinek 3

Działalność Instytutu Pamięci Narodowej zawsze związana jest z historią. W 2024 roku obchodziliśmy 80. rocznicę zwycięskiej bitwy 2 Korpusu gen. Władysława Andersa pod Monte Cassino, ale też rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego. Ten bohaterski zryw Armii Krajowej trwał 63 dni i stał się jedną z najcięższych i najkrwawszych bitew II wojny światowej.

W 2025 roku będziemy obchodzić 80. rocznicę zakończenia tego krwawego światowego konfliktu. Dla Europy Zachodniej był to czas radości, skończył się koszmar niemieckiej okupacji, ustały walki. Dla Polski i wielu innych państw Europy Środkowowschodniej był to początek nowej sowieckiej okupacji. Nowy podział Europy stał się faktem. Jednym z istotnych działań IPN jest usuwanie z przestrzeni publicznej propagandowych obiektów, które komuniści wznosili ku czci Armii Czerwonej. O tym rozmawiamy z dyrektorem Biura Rzecznika Prasowego IPN dr. Rafałem Leśkiewiczem.

Z kolei z dr. Maciejem Żuczkowskim z Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Warszawie rozmawiamy o kolejnej bardzo ważnej rocznicy. 19 stycznia 1945 roku gen. Leopold Okulicki „Niedźwiadek” wydał rozkaz o rozwiązaniu Armii Krajowej. Polska podziemna armia była fenomenem na skalę światową, mimo ogromnych represji Niemcom nie udało się jej rozbić. Niestety w obliczu błyskawicznych postępów Armii Czerwonej i wrogiej wobec polskiego podziemia postawy sowietów, dalszy masowy opór był niemożliwy. Rozkaz o rozwiązaniu AK miał uchronić żołnierzy podziemia przed represjami sowietów, ale niestety było to niemożliwe. Sam gen. Okulicki wraz z resztą przywódców Państwa Podziemnego został aresztowany i wywieziony do Moskwy. Nam pozostała pamięć o bohaterskich czynach żołnierzy Armii Krajowej.

W magazynie Przystanek Historia znajdą też Państwo zapowiedzi najważniejszych wydarzeń organizowanych przez Instytut Pamięci Narodowej.

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

Posłuchaj

„Przystanek Historia”, odcinek 4

Auschwitz. Symbol niemieckich zbrodni

27 stycznia 1945 roku wojska Armii Czerwonej dotarły do obozu Auschwitz-Birkenau. W obozie była wówczas garstka na wpół żywych ludzi. Przed nadejściem frontu Niemcy przystąpili do ewakuacji obozu i zacierania śladów swoich zbrodni. Zdążyli wysadzić krematoria, choć jedno z nich pracowało niemal do ostatniej chwili, wypędzili także większość więźniów.

Do historii przeszły „marsze śmierci”, w których kolejni więźniowie byli mordowani lub umierali z zimna i głodu. Niemal do dnia wyzwolenia Niemcy mordowali także więźniów w obozie. Za drutami uwolnienia doczekało 7000 ludzi – w tym 500 dzieci. Więźniowie byli w tak złym stanie, że nie można ich było przenieść, dlatego szpital urządzono w obozowych barakach. Mimo wysiłków lekarzy zmarło jeszcze pół tysiąca ludzi. Na terenie obozu pozostały prochy ponad miliona ludzi, w tym 960 tysięcy Żydów, ponad 70 tysięcy Polaków, 21 tysięcy Romów i Sinti, 15 tysięcy jeńców sowieckich i 10 tysięcy ofiar innych narodowości.

Niewielu niemieckich zbrodniarzy stanęło przed sądem, nieliczni otrzymali karę śmierci. Większość załogi SS uniknęła odpowiedzialności. Auschwitz stało się symbolem niemieckich zbrodni popełnionych w okupowanej Polsce, ale było tylko jedną z wielu „fabryk śmierci” zbudowanych tu przez III Rzeszę.

Ten Przystanek Historia niemal w całości poświęcamy tematyce Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu. Naszymi gośćmi są dr hab. Karol Polejowski, zastępca prezesa IPN i dr Roman Gieroń z Oddziałowego Biura Badań Historycznych w Krakowie.

Przedstawimy państwu także najważniejsze wydarzenie organizowane przez Instytut Pamięci Narodowej.

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 5

14 lutego – z miłości do Polski. Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Armii Krajowej

14 lutego po raz pierwszy obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Armii Krajowej. Tego dnia w 1942 roku Naczelnny Wódz, gen. Władysław Sikorski, wydał rozkaz przemianowania Związku Walki Zbrojnej na Armię Krajową.

Historia polskiej podziemnej armii sięga ostatnich dni oblężonej Warszawy we wrześniu 1939 roku, kiedy to powołano pierwsze struktury konspiracji. Armia Krajowa stała się największą podziemną armią okupowanej Europy, która – mimo słabego wsparcia państw Zachodu i potwornych realiów niemieckiej okupacji – zdołała przeprowadzić tysiące spektakularnych akcji dywersyjnych i wywiadowczych. Szacuje się, że od sierpnia 1942 roku do lipca 1944 roku polskie

podziemie zlikwidowało blisko 10 tysięcy Niemców i ponad 11 tysięcy kolaborantów. Jednak do największej bitwy Armia Krajowa stanęła 1 sierpnia 1944 roku w okupowanej Warszawie. Żołnierzy AK cechował patriotyzm i wysokie morale, dlatego przez lata komunistycznego zniewolenia Armia Krajowa stała się wzorem dla tysięcy Polaków. O dokonaniach podziemnej armii opowiada nasz gość, dr Tomasz Łabuszewski, dyrektor Oddziału IPN w Warszawie.

Kolejnym gościem „Przystanku Historia” jest Adam Stefan Lewandowski, zastępca dyrektora Biura Prezesa IPN, pomysłodawca i koordynator Centralnego Programu Wolontariatu w Instytucie Pamięci Narodowej, z którym rozmawiamy o realizacji programu.

Oczywiście nie brakuje też zapowiedzi najważniejszych wydarzeń organizowanych przez IPN oraz przypomnienia ciekawych rocznic.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 6 Wierni Polsce. 1 marca – Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych

1 marca obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Po wejściu Armii Czerwonej w granice II Rzeczypospolitej jej głównym wrogiem stało się polskie podziemie. Rozpoczęły się aresztowania, tortury i mordy. Tysiące żołnierzy AK trafiło na zsyłkę. Wielu polskich partyzantów padło z rąk czerwonoarmistów, jak choćby słynny cichociemny, żołnierz „Hubala” – Maciej Kalenkiewicz „Kotwicz”, który poległ wraz z ze swymi żołnierzami pod Surkontami w sierpniu 1944 r.

Armia Krajowa została rozwiązana w styczniu 1945 roku, ale nie był to koniec oporu i walki z nowym sowieckim okupantem. Żołnierzy podziemia niepodległościowego, którzy pozostali w lasach, zwalczał cały ogromny aparat komunistycznego państwa. Od NKWD i Armii Czerwonej, przez bezpiekę, milicję, aż po ludowe Wojsko Polskie. Pojmano i wybito niemal wszystkich. Historia nadała im imię „Żołnierzy Wyklętych”, bowiem komuniści skazali ich nie tylko na śmierć, ale i na wymazanie z naszej pamięci. Ciała ostatnich żołnierzy Niepodległej, mordowanych strzałem w tył głowy wrzucano do bezimiennych mogił. Ale komuniści przegrali. Pamięć o Niezłomnych wróciła, a dzięki działaniom Instytutu Pamięci Narodowej ich szczątki są odnajdywane i identyfikowane. Wrócili do naszej pamięci i na karty podręczników historii, choć do dziś niektórzy odmawiają im prawa do szacunku.

W naszym magazynie powiemy o walce Żołnierzy Wyklętych i o ogromnym aparacie represji, który komuniści rzucili przeciwko nim. Gośćmi naszego magazynu są dziś Zastępca Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Krzysztof Szwaagrzyk i Paweł Sztama z Biura Badań Historycznych IPN.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najważniejszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 7

W nocy z 16 na 17 marca 1942 r. Niemcy przystąpili do likwidacji getta w Lublinie. Tak zaczęła się Akcja „Reinhardt” – jedna z najbardziej przerażających niemieckich zbrodni z czasów II wojny światowej.

Była to zaplanowana i precyzyjnie zrealizowana akcja wymordowania blisko dwóch milionów Żydów na terenie Generalnego Gubernatorstwa. Masowym mordom towarzyszył zaplanowany rabunek. Ludzi mordowano w specjalnie w tym celu uruchomionych obozach zagłady.

Rozmawiamy też o Polakach, którzy w tych nieludzkich czasach ratowali Żydów i o tym jak wielkiej odwagi to wymagało. Niemcy wprowadzili na okupowanych terenach Polski drakońskie kary za wszelką pomoc okazywaną Żydom, znacznie ostrzejsze niż w pozostałych podbitych krajach europejskich. Za pomoc Żydom groziła kara śmierci. Jak bezwzględnie Niemcy ją stosowali może świadczyć rozstrzelanie całej rodziny Ulmów.

Naszymi gośćmi są dr Mateusz Szpytma Zastępca Prezesa IPN i dr Aleksandra Namysło z Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Katowicach.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najważniejszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 8

13 kwietnia obchodzimy Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej, ustanowiony dla upamiętnienia wymordowania przez Sowieców blisko 22 tysięcy polskich jeńców wojennych i więźniów.

Decyzja o zbiorowym mordzie na Polakach zapadła 5 marca 1940 r. W kwietniu rozpoczęły się

egzekucje. Ta zbrodnia nigdy nie miała ujrzeć światła dziennego, ale Sowietom nie udało się jej ukryć. Nawet gdy groby w Lesie Katyńskim zostały odkryte, stalinowscy oprawcy zaprzeczali, a sprawstwo swej zbrodni próbowali przypisać Niemcom. Kłamstwo udało się obalić dopiero po kilkudziesięciu latach, choć do dziś nie znamy całej prawdy o jej przebiegu i miejsca pochówku tysięcy Polaków zamordowanych przez NKWD.

Będziemy też mówić Narodowym Dniu Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, ustanowionym w rocznicę wymordowania rodziny Ulmów w Markowej. Dziś powiemy jednak o innej niemieckiej zbrodni, popełnionej w Starym Ciepeliowie i Rekówce. W grudniu 1942 r. niemieccy żandarmi bestialsko zamordowali tam co najmniej 30 Polaków za pomoc Żydom, wśród zamordowanych były dzieci. 24 marca w Ciepeliowie zostanie odsłonięty pomnik ku czci zamordowanych polskich rodzin.

Naszymi gośćmi będą dr hab. Filip Musiał dyrektor Oddziału IPN w Krakowie i dr Dominika Siemińska z Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najważniejszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 9 Katyń – walka o pamięć

Tradycja kwietniowych obchodów rocznicy tej zbrodni sięga jeszcze lat 50. i zrodziła się na emigracji w Londynie. Choć pamięć o zamordowanych przez NKWD oficerach i policjantach trwała także w Polsce, choć groziły za to surowe represje.

Porozmawiamy też o Sądzie Wojennym Rzeszy, który do końca wojny skazywał na śmierć żołnierzy i oficerów Wehrmachtu, ale też najgroźniejszych wrogów III Rzeszy. Także Polaków działających w podziemiu niepodległościowym. Wystawa ukazująca działalność i ofiary tego zbrodniczego sądu, niebawem zostanie otwarta w Warszawie.

Naszymi gośćmi są prof. Tadeusz Wolsza Zastępca Przewodniczącego Kolegium IPN i dr Paweł Kosiński z Biura Badań Historycznych IPN.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najważniejszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 10

W naszym magazynie sporo miejsca poświęcimy rocznicy wybuchu powstania w getcie warszawskim. Ten bohaterski zryw rozpoczął się 19 kwietnia 1943 roku, gdy oddziały niemieckie wkroczyły do getta z rozkazem jego likwidacji. Bojownicy z Żydowskiej Organizacji Bojowej i Żydowskiego Związku Wojskowego stawili zbrojny opór.

Był to ostatni akt tragedii warszawskich Żydów, masowo wywożonych na śmierć do Treblinki. Walki trwały blisko miesiąc, a ich tragicznym epilogiem było wysadzenie przez Niemców Wielkiej Synagogi 16 maja 1943 r.

Porozmawiamy też o jubileuszu 25-lecia Instytutu Pamięci Narodowej. Początki nie były łatwe, a i dziś nie brakuje głosów nawołujących do jego likwidacji. Jednak w ciągu ćwierćwiecza działalności Instytut rozrósł się, a jego archiwum stało się niezbędnym źródłem dla współczesnych badaczy historii najnowszej. Dzieło poszukiwania miejsc pochówku polskich bohaterów i upamiętniania miejsc ważnych dla polskiej historii stało się najlepszą wizytówką IPN.

Naszymi gośćmi są dr Martyna Grądzka-Rejak z Biura Badań Historycznych IPN i dr Rafał Leśkiewicz Rzecznik prasowy IPN, dyrektor Biura Rzecznika Prasowego IPN.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najważniejszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 11

Gorzki smak zwycięstwa – 80. rocznica zakończenia wojny

W naszym magazynie sporo miejsca poświęcimy 80. rocznicy zakończenia II wojny światowej w Europie. Skończyła się trwająca sześć lat wojna, zakończył się także koszmar niemieckiej okupacji. Dla wielu narodów był to czas świętowania wolności i powrotu do normalnego życia.

Jednak nie dla wszystkich. Dla Polaków i innych narodów na wschodzie kontynentu klęska III Rzeszy nie oznaczała wyzwolenia lecz początek nowej, tym razem sowieckiej okupacji. Armia Czerwona zamiast wolności przyniosła terror i siłą narzucony nowy ustrój. Każdy opór karany był zsyłką, więzieniem lub strzałem w tył głowy. Polska na długie lata utraciła suwerenność

Ale rocznica zakończenia wojny to także okazja by porozmawiać o polskim wkładzie w zwycięstwo. Polscy żołnierze walczyli na wszystkich frontach tej wojny. Nie brakowało wspaniałych zwycięstw. Polacy walczyli o swoją wolność innych narodów we Francji, pod Tobrukiem, Narwikiem, w Bitwie o Anglię, w Bolonii, Bredzie i wielu innych miejscach. Lecz najwspanialszym zwycięstwem i symbolem, o którym do dziś pamiętają Polacy stała się bitwa

o Monte Cassino. Dziś porozmawiamy o tej wspaniałej polskiej wiktorii.

Gośćmi programu są Zastępca Prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski i doradca prezesa IPN Jan Józef Kasprzyk.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najważniejszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 12

Długa polska droga do wolności i zrabowane dzieła sztuki

W tym odcinku sporo miejsca poświęcono polskiej drodze do wolności. Dla wielu europejskich narodów koszmar wojny i okupacji zakończył się w maju 1945 roku, wraz z upadkiem III Rzeszy. Ale Polacy, jak i inne narody na wschodzie kontynentu, musieli bardzo długo czekać na prawdziwe wyzwolenie.

Dla Polaków początkiem wolności stały się pierwsze – choć nie w pełni wolne – wybory w czerwcu 1989 roku.

Mimo upływu 80. lat od zakończenia wojny Polska wciąż nie odzyskała wielu bezcennych dzieł sztuki zrabowanych przez Niemców i przez Rosjan. Niemcy niechętnie zwracają nam zrabowane dzieła, a każdy przypadek rozpatrywany jest indywidualnie. Jest to proces żmudny, kosztowny i długotrwały.

W myśl prawa naszych zachodnich sąsiadów, każdy, kto w dobrej wierze wszedł w posiadanie zrabowanego zabytku ponad 30 lat temu, jest już jego prawnym właścicielem. Rosjanie z kolei nie chcą nawet słyszeć o oddawaniu Polsce zrabowanych dzieł sztuki. Jednak cicha walka o restytucję zrabowanych zabytków wciąż trwa.

Naszymi gośćmi są dr Maciej Korkuć z Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Krakowie i dr hab. Piotr Majewski z Biura Badań Historycznych IPN.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najważniejszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 13 Wybory 4 czerwca 1989 roku – początek transformacji ustrojowej w Polsce.

W naszym magazynie sporo miejsca poświęcimy rocznicy wyborów czerwcowych 1989 roku. Same wybory nie były wolne, a za ich realizację *de facto* odpowiadał aparat komunistycznego państwa. A mimo to Polacy skorzystali z nadarzającej się okazji i jednoznacznie odrzucili narzucony siłą ustrój. Choć nie wszystko udało się zrobić od razu, komuniści powoli oddawali władzę, a w Polsce rozpoczęła się transformacja ustrojowa. Co nam się udało, a co można było zrobić lepiej?

Jednym z efektów przemian politycznych w Polsce było powstanie Instytutu Pamięci Narodowej i rozpoczęcie na wielką skalę poszukiwań ofiar reżimu komunistycznego. Żołnierzy skazanych nie tylko na śmierć, ale i na zapomnienie. Kilka dni temu udało się napisać do końca losy trzech kolejnych żołnierzy podziemia niepodległościowego, zamordowanych przez komunistów, których szczątki odnaleźli specjaliści IPN. Ich uroczysty pogrzeb odbył się w Katowicach.

Naszymi gośćmi są dr Tomasz Kozłowski z Biura Badań Historycznych IPN i Adam Kondracki z Oddziałowego Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN w Katowicach.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najważniejszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 14 Najmłodsze ofiary wojny. Los dzieci pod niemiecką i sowiecką okupacją

W najnowszym magazynie sporo miejsca poświęcono dzieciom, które stały się najmłodszymi ofiarami II wojny światowej. Na terenach Generalnego Gubernatorstwa Niemcy dokonali szeregu zbrodni na dzieciach żydowskich, polskich i innych narodowości.

Najstraszniejszy był los dzieci w gettach i obozach koncentracyjnych, ale wiele spośród dzieci Niemcy wymordowali w ulicznych i tajnych egzekucjach. Najmłodsi Polacy doświadczyli także ogromu cierpień pod sowiecką okupacją. Zsyłki były dla tysięcy dzieci drogą ku powolnej śmierci. O tych dramatycznych wydarzeniach opowiada dr Martyna Grądzka-Rejak z Biura Badań Historycznych IPN.

W czerwcu przypada też 25. rocznica rozpoczęcia działalności przez Instytut Pamięci Narodowej. O tym jubileuszu, a także o tym, co czeka Instytut, po tym jak obecny prezes obejmie niebawem urząd prezydenta Rzeczypospolitej, rozmawiamy z rzecznikiem prasowym IPN Rafałem Leśkiewiczem.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN podczas wakacji.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 15 Obława Augustowska – największa zbrodnia na Polakach po zakończeniu wojny

Odcinek w dużej mierze poświęcony Obławie Augustowskiej, która była największą zbrodnią popełnioną na Polakach po zakończeniu II wojny światowej.

W obławie, oprócz wojsk sowieckich, brały udział także jednostki ludowego Wojska Polskiego. Sowieci spodziewali się na obszarze puszczy silnych oddziałów polskiego podziemia, jednak w rzeczywistości była tam tylko jedna niewielka formacja. Ofiarami obławy stali się przede wszystkim cywile, także kobiety i dzieci. Z ponad 7000 aresztowanych do domów nigdy nie powróciło około 600 osób. Zostali zamordowani przez Sowietów, ich grobów do dziś nie odnaleziono.

W programie omówiono też los Polaków, którzy po zakończeniu wojny nie mogli lub nie chcieli powrócić do Polski. Nowe granice kraju sprawiły, że tysiące Polaków pozostały na „nieludzkiej ziemi”. Wśród nich było wielu inteligentów, którzy w tej niezwykle trudnej sytuacji wciąż kultywowali polskość.

Gośćmi w tym wydaniu magazynu byli dr Marek Jedynak, dyrektor Oddziału IPN w Białymstoku i Adam Hlebowicz z Biura Edukacji Narodowej IPN.

W tym „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN podczas wakacji.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 16

Kongres Przyszłości Narodowej – tylko pamięć oparta na prawdzie buduje przyszłość

Znajomość własnej historii tworzy naszą tożsamość, a pamięć o niej jest jednym z fundamentów przyszłości kolejnych pokoleń. Dlatego tak ważne jest, aby przekaz historyczny opierał się na prawdzie.

Trudna historia Polski w XX wieku – okupacja niemiecka i sowiecka, a później sowiecka dominacja i rządy komunistów – wszystko to sprawiło, że przez dziesięciolecia obowiązywał całkowicie zakłamany i fałszywy obraz polskiej historii. Także w przestrzeni publicznej wznoszono dziesiątki propagandowych obiektów sławiących Armię Czerwoną, która nie przyniosła Polsce wolności, lecz kolejne zniewolenie.

IPN, jako najważniejsza instytucja polskiej polityki pamięci, podjął ogromny wysiłek dekomunizacji przestrzeni publicznej i usuwania takich propagandowych symboli sowieckiej dominacji. Wiele udało się osiągnąć, ale wciąż jeszcze ta misja nie została zakończona.

Niesłuchanie ważnym wyzwaniem jest znalezienie właściwej ścieżki dotarcia z wiedzą historyczną do młodego pokolenia. Musimy odpowiedzieć sobie na pytanie: co chcemy pokazać i przekazać przyszłym pokoleniom?

O nadchodzącym Kongresie Przyszłości Narodowej rozmawiamy z zastępcą prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr. hab. Karolem Polejowskim.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 17

Archiwum pamięci – historia dostępna

W programie sporo miejsca poświęcimy Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Nie bez powodu miejsce to zwane jest sercem Instytutu.

Archiwum IPN. To tu znajdują się bezcenne dla Polski dokumenty archiwalne, wytworzone przez niemieckich i sowieckich okupantów oraz przez służby specjalne komunistycznego państwa.

Minęły jednak czasy, gdy w archiwach na regałach spoczywały rzędy zakurzonych teczek. Dziś archiwum to nowoczesna placówka, która tętni życiem. Jego pracownicy realizują szereg programów, które pozwalają lepiej poznać naszą historię.

Naszym gościem jest dyrektor Archiwum IPN Marzena Kruk.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN. Znajdzie się też miejsce na chwilę refleksji przed listopadowymi

świętami.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 18 Ojcowie Niepodległości

W programie sporo miejsca poświęcimy odzyskaniu przez Polskę niepodległości w listopadzie 1918 roku. Po 123 latach niewoli Polska powróciła na mapę Europy.

Ten wspaniały sukces nie byłby możliwy, gdyby nie wysiłek całego narodu i mądrość przywódców. Dziś nazywamy ich Ojcami Niepodległości. Spośród wielu zasłużonych postaci, mianem tym określa się sześciu najwybitniejszych przywódców z Józefem Piłsudskim na czele.

O Ojcach Niepodległości rozmawiamy z dr Mateuszem Szpytmą, zastępcą prezesa IPN.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi i relacje najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 19 Gry wywiadu i dezinformacja

W programie sporo miejsca poświęcimy działaniom wywiadów i dezinformacji w czasie zimnej wojny i dziś.

A to za sprawą konferencji, która już w listopadzie odbędzie się w Krakowie „Need to know. W świecie krzywych zwierciadeł. Wywiad i dezinformacja”. To międzynarodowe spotkanie naukowców doskonale znających zagadnienie.

Wydawać by się mogło, że apogeum działalności wywiadu i dezinformacji miało miejsce podczas zimnej wojny – wielkiego starcia dwóch bloków: wolnego Zachodu i zniewolonego przez Sowie­tów Wschodu. Tymczasem dziś, gdy Rosja rozpętała wojnę z Ukrainą, dezinformacja i wywiad znów stały się groźną bronią.

O działaniach wywiadu i dezinformacji rozmawiamy z dr Przemysławem Gasztoldem z Biura Badań Historycznych IPN.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi i relacje najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 20 Zbrodnie stanu wojennego

W odcinku mówimy o zbrodniach stanu wojennego i działaniach prokuratorów Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu zmierzających do ich rozliczenia. Terror wprowadzony nocą 13 grudnia 1981 r. był niezgodny także i z komunistycznym prawem. Świadczy to motywacjach i charakterze oprawców, którzy nie przejmowali się niczym, nawet narzuconymi przez siebie regułami.

Mimo upływu lat sprawcy zbrodni z tamtego okresu mogą być ścigani, bowiem zbrodnie popełnione w czasie stanu wojennego zostały uznane za niepodlegające przedawnieniu. Dodatkowo nowoczesne techniki pozwalają odkrywać nowe dowody i nie tylko wyjaśniać przebieg zdarzeń, ale – co bardzo ważne – również identyfikować sprawców przestępstw i stawiać im zarzuty.

W Instytucie Pamięci Narodowej powołano projekt Archiwum Zbrodni, którego celem jest postawienie przed sądem zbrodniarzy komunistycznych z lat 80. XX wieku. Zwykła ludzka sprawiedliwość nakazuje by nie pozostali bezkarni.

O rozliczeniach stanu wojennego mówi zastępca prokuratora generalnego i dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, prokurator Andrzej Pozorski.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi i relacje najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN. Między innymi podsumujemy centralny projekt wolontariatu w IPN, powiemy o Dniu Darczyńcy w ramach Archiwum Pełnym Pamięci i zapowiemy grudniowy numer Biuletynu IPN.

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 21

Trudne święta w stanie wojennym

Internowanie tysięcy ludzi, strzały na ulicach, godzina milicyjna. W sklepach kolejki i puste półki. A w sercu obawa i straszne poczucie utraconych nadziei na normalne życie w wolnym kraju.

Święta Bożego Narodzenia to czas radości i spotkań z najbliższymi. Dziś, gdy bez obaw możemy dzielić się opłatkiem i składać życzenia wszelkiej pomyślności przy pięknie przybranej choince i wigilijnym stole, warto przypomnieć sobie bardzo smutne święta w stanie wojennym.

Zapraszamy państwa do chwili refleksji i wspomnień z czasów, kiedy w Polsce nie było wolności. Może tym łatwiej będzie nam docenić możliwość wspólnego świętowania.

O bardzo trudnych dla Polaków świętach Bożego Narodzenia w 1981 roku mówi nasz gość, dr Grzegorz Majchrzak z Biura Badań Historycznych IPN.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi i relacje najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN. Powiemy również o realizowanej przez Instytut akcji dekomunizacji przestrzeni publicznej oraz o rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego i warsztatach dla maturzystów.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 22

Nowy rok i nowe wyzwania

Rozpoczął się 2026 rok, który wzorem lat minionych również obfituje w wiele ważnych, okrągłych rocznic – między innymi przewrotu majowego z 1926 roku, Poznańskiego Czerwca z 1956 roku i robotniczych protestów w Ursusie i Radomiu w roku 1976.

Bieżący rok został także ogłoszony przez Sejm RP rokiem Ignacego Daszyńskiego – jednego z Ojców Niepodległości, socjalisty i patrioty, premiera polskiego rządu.

Decyzją Kolegium IPN rozpoczęła się również procedura wyboru prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

O tych wszystkich wydarzeniach i wyzwaniach stojących przed Instytutem Pamięci Narodowej w 2026 roku mówi nasz gość, dr Rafał Kościański, rzecznik IPN.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi i relacje najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN – jako, że ostatnie dwa tygodnie stycznia to początek ferii dla uczniów,

nie zabraknie także propozycji na ciekawe spędzenie czasu razem z Instytutem Pamięci Narodowej.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 23 Ofiary Holokaustu

27 stycznia to Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu. Tego dnia w 1945 roku Sowieci wkroczyli do niemieckiego obozu koncentracyjnego KL Auschwitz Birkenau. Tylko w tym jednym miejscu Niemcy wymordowali ponad milion ludzi, a takich „fabryk śmierci” powstało znacznie więcej, głównie w III Rzeszy i okupowanej przez Niemców Polsce.

Auschwitz stało się symbolem niemieckich zbrodni i zagłady milionów ludzi. Wśród 6 milionów zgładzonych Żydów, niemal połowę stanowili przedwojenni obywatele Rzeczypospolitej. Ale prócz Żydów, Niemcy na masową skalę mordowali także Polaków, Romów, jeńców sowieckich i przedstawicieli wielu innych narodowości.

O Holocauście, zbrodniach i ofiarach oraz o pamięci historycznej mówi gość naszego magazynu, dr Tomasz Domański z Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Kielcach.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi i relacje najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN. A, że trwają ferie dla uczniów, nie zabraknie także propozycji na ciekawe spędzenie czasu razem z Instytutem Pamięci Narodowej.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 24 Armia Krajowa – „Z miłości do Polski”

Pod jednym sztandarem udało się zjednoczyć wiele różnych organizacji konspiracyjnych. W ten sposób powstała jedna z największych w okupowanej Europie podziemnych armii. W szczytowym momencie w jej szeregach walczyło nawet 380 tysięcy żołnierzy. Trzonem kadry byli przedwojenni oficerowie, ale żołnierzami stali się młodzi Polacy, którzy nie wahali się poświęcić życia dla wolnej ojczyzny.

14 lutego 1942 roku rozkazem Naczelnego Wodza dotychczasowe struktury Związku Walki Zbrojnej przemianowano na Armię Krajową.

Największą bitwą stoczoną przez Armię Krajową było Powstanie Warszawskie. Jednak to wielkie starcie z Niemcami poprzedziły tysiące mniejszych akcji – od małego sabotażu, poprzez wysadzanie pociągów, aż po likwidację niemieckich zbrodniarzy i konfidentów. Niestety, nadciągająca ze wschodu Armia Czerwona stała się kolejnym wrogiem, z którym przyszło się mierzyć żołnierzom Armii Krajowej. Zamiast orderów na polskich patriotów czekały więzienia, zsyłki i strzały w tył głowy.

O niezwyklej historii Armii Krajowej mówi gość naszego magazynu, Radosław Stróżyk z Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Warszawie.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi i relacje najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN. A, że trwają ferie dla uczniów, nie zabraknie także propozycji na ciekawe spędzenie czasu razem z Instytutem Pamięci Narodowej.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia”, odcinek 25 Armia Krajowa – „Żołnierze Wyklęci. Wierni Polsce”

1 marca czcimy pamięć Żołnierzy Wyklętych. Ludzi, którzy — w obliczu nowej sowieckiej okupacji – nie złożyli broni. Byli wśród nich weterani Armii Krajowej, byli cichociemni, ale byli też młodzi ludzie, którzy pierwszy raz ruszyli do boju.

Ogłaszane przez komunistów amnestie służyły jedynie identyfikacji członków polskiego podziemia. Żołnierze, toczący od września 1939 roku ciągłe boje z Niemcami i Sowietami, byli często zmęczeni walką, chcieli normalnie żyć. Ale komuniści i Sowietci nie dali im wyboru – wielu z nich po ujawnieniu musiało wracać do lasu i znów chwytać za broń. Przeciwno nim użyto ogromnych sił NKWD, UB, MO, ludowego Wojska Polskiego, Armii Czerwonej i sieci komunistycznych konfidentów.

Ostatni Żołnierz Wyklęty poległ w walce w 1963 roku. Wielu zginęło w boju, wielu czekał strzał w tył głowy w ubeckich katowniach. Ci, którzy przeżyli, skazani na zapomnienie, represjonowani, żyli w skrajnej biedzie. Taka była cena za miłość do wolnej Polski. Nawet dziś trwa walka o dobre imię Żołnierzy Niezłomnych.

O dramatycznych losach Żołnierzy Wyklętych mówi gość naszego magazynu, Stanisław Płużański z Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Warszawie.

W „Przystanku Historia” znajdą Państwo także zapowiedzi i relacje najciekawszych wydarzeń organizowanych przez IPN.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

„Przystanek Historia” Zbrodnia Wołyńska – pamięć żywa. Rozmowa z Karolem Polejowskim

28 lutego 1944 r. we wsi Huta Pieniacka doszło do eksterminacji polskich mieszkańców. Śmierć poniosło ponad 850 osób; przeżyło około 160. Masakra ta stała się jednym z symboli Zbrodni Wołyńskiej. IPN niestrudzenie podejmuje starania na rzecz przeprowadzenia poszukiwań i pochówku Polaków pomordowanych na Wołyniu.

W wyniku przeprowadzonej przez ukraińskich napastników akcji wieś przestała istnieć. A, choć symboliczna, jest to jedna z wielu miejscowości na przerażająco obszernej liście Zbrodni Wołyńskiej. Zbrodni, która wedle szacunków pochłonęła ponad 130 tysięcy istnień.

Zaplanowane i przeprowadzone przez ukraińskich nacjonalistów mordowanie Polaków z terenów Wołynia i południowo-wschodnich województw II Rzeczypospolitej trwało od 1943 do 1945 roku (choć do aktów przemocy na Polakach ze strony UPA dochodziło, także po lewej stronie Bugu, jeszcze w 1946 roku).

Zbrodnia Wołyńska pozostaje wciąż niezabliźnioną raną, także z powodu niemożności przeprowadzenia działań mających na celu odnalezienie i godnego pochowania doczesnych szczątków zamordowanych Polaków.

18 lutego 2026 r. Ministerstwo Kultury Ukrainy wydało ostateczną zgodę na prace poszukiwawcze na terenie dawnej wsi Huta Pieniacka, na podstawie wniosku złożonego przez ukraińskiego partnera Instytutu Pamięci Narodowej, którym jest przedsiębiorstwo „Wołyńskie Starożytności”. Decyzja władz ukraińskich kończy blisko siedmioletnie starania Instytutu o uzyskanie pozwolenia na poszukiwanie grobów ofiar zbrodni przed ponad 80 lat.

O szczegółach podejmowanych działań, planach i wyzwaniach związanych z poszukiwaniami ofiar opowiada dr hab. Karol Polejowski, kierujący Instytutem Pamięci Narodowej zastępca prezesa.

Materiał pierwotnie ukazał się na kanale dziennika „Rzeczpospolita”.

Zapraszamy!

redaktor prowadzący: Paweł Lekki

wydawca: Małgorzata Frydrych

produkcja: Wydział Realizacji Projektów Medialnych – Biuro Rzecznika Prasowego IPN

[Posłuchaj](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Edukacja

Audycja